

Folkeforbundets maal

Taler

Carl Joachim Hambro

Dato

8 september 1927

Sted

Genève

- 1 I denne debat om indberetningen om Raadets og Sekretariatets arbeide har hovedinteressen samlet sig om avrustningsspørsmålet og den tilsyneladende resultatløse konference om innskrænkning av rustningerne. Flere talere har berørt den følelse av modløshet og bekymring, som tydelig har gjort sig
- 5 gjældende i de sidste maaneder. Den norske regjering ønsker at gi uttryk for hele det norske folks skuffelse over, at de stater, som var repræsenteret i den forberedende avrustningskommission, ikke har kunnet fremlægge utkast til en overenskomst angaaende principerne for denne nedsættelse av rustningerne. Paa den anden side erkjender den, at de foreliggende problemer er meget
- 10 komplicerte og omfattende, og den forstaar, at man ikke altid kan vente resultater med engang av de forhandlinger, som føres. I likhet med den ærede representant for Japan venter vi, at der kan opnaaes meget ved taalmodighet, utholdenhet og ved tidens hjælp. Det er nødvendig at forsøke om og om igjen, saa vi kan faa løsnet det grep, som gamle tanker og fordomme har, og svække
- 15 deres indflydelse paa menneskenes sind, ogsaa hos admiraler og generaler. Det er av betydning, at vi aldrig taper avsyne disse principer som skulde danne grundlaget for Folkeforbundet.

- Og ut fra denne tankegang hilser vi med tilfredshet forslaget fra Nederlandenes
- 20 delegation; og vi tillægger den omstændighet en viss vekt at forslaget er fremsat av en statsmand, som er et høit anset medlem av Raadet. Jeg vil gjerne tilføie, at vi anser det for meget viktig at den forberedende avrustningskommission fortsætter sit arbeide, og vi mener, at neste møte burde holdes i november som planlagt.

25

Det kan hände, at vi i fremtiden vil møte uheld og skuffelser. Det kan hände, at vore anstrengelser vil være forgjæves, og at de tilsynelatende er et spild av kræfter. Men det er ingen anden maate, hvorpaa vi kan skape de moralske og psykologiske forutsætninger, som en dag skal gjøre seiren mulig. Det er vort

haab og ønske, at Folkeforbundet ikke maa gaa træt paa sine forskjellige virkefelter. Vi gjør fremskridt. Det gaar fremover - kanhænde gaar det sent, og kanhænde er det ikke let at se fremgangen. Men det er sikkert nok, at vi bevæger os fremover.

35

Det er mig en glæde at kunne gi min tilslutning til de talere, som har uttalt, at den økonomiske konference betegner et av de felter, hvor vi har gjort fremskridt, og vi betrakter konferencens arbeide som en overmaade betydningsfuld faktor i forsøkene paa at skape international forstaaelse og fred.

40

Den norske regjering vil fuldt ut støtte de principer, som konferencens resolutioner inneholder og vil prøve saa langt det overhodet er mulig, at gjennomføre disse principer i landets økonomiske politik.

45

Et andet punkt hvor vi har gjort fremskridt, er i arbeidet for kodifisering av international ret. Flere talere har lagt vekt paa dette, og Columbias delegerte fremhævet i en varmt følt tale betydningen av dette spørsmåal. Den norske regjering tillægger det arbeide som den sakkyndige komité har utført, stor betydning, og det vilde vække den alvorligste bekymring hos os hvis der blev gjort forsøk paa at lægge hindringer iveien for det arbeide som er begyndt, og som allerede har vakt stor interesse.

50

55

Men paa et andet omraade har vi ikke gjort noget fremskridt, og det blev meget godt fremhævet i den udmerkede tale som Nederlandenes førstedelegerte holdt. Han nævnte i sin tale at der, særlig paa den anden side av oceanet, efterhvert blev en sterkere og sterkere opinion for, som han sa, at faa gjort krig utlæg.

60

Principet om en tvunget international jurisdiktion danner en væsentlig faktor i denne tankegang, men hvis vi skal naa dette maal, er det uomgjængelig nødvendig, at stormagterne ikke holder sig tilbake, men at de gjør sin pligt fuldt ut. Det er bare 17 stater, som har akseptert den fakultative bestemmelse i artikkel 36 i statutterne for den faste domstol for international retspleie. En stat, Brasilien, har gjort sin tilslutning avhængig av, at bestemmelsen blir ratificert av to permanente raadsmedlemmer. Hittil har imidlertid ingen av de stater, som er permanente raadsmedlemmer, ratificert bestemmelsen. Frankrige har tat et indledende skridt i den retning, men det er ogsaa det hele. De andre medlemmer av Folkeforbundet vil gjerne se hen til de permanente raadsmedlemmer for at faa retledning, og de vilde gjerne kunne ta dem som mønster. Vi venter, og vi undrer os.

65

Der er et andet punkt som er av endnu større betydning. Det er nævnt av Nederlandenes delegation, og det blev paa en udmerket og slaaende maate fremhævet av Sveriges førstedelegerte i hans interessante tale. Det jeg sigter til, er den bekymring, som gjør sig sterkt gjældende i alle smaa stater, det indtryk som
 75 vi har hat i disse sidste to aar, at der inden Raadet er et høieste raad, som trær sammen paa samme tid som det almindelige raad, men for at diskutere de problemer, som senere skal op i Raadet, og la dette foregaa for lukkede døre. Det har endog været sagt, at der er blit stillet op virkelige dagsordener for disse møter, og at spørsmålene paa denne maate er blit avgjort, før de blev tat under
 80 behandling av hele Folkeforbundets raad.

Nu er det jo saa - som nævnt fra svensk hold - at ingen vil drømme om at bebreide statsmænd, at de forhandler for lukkede døre om problemer som interesserer deres land direkte, selv om disse spørsmåal angik Folkeforbundet.
 85 Men hvis den tendens, som har gjort sig gjældende, blev endda mere utpræget, vil der være fare for at Folkeforbundet og dets utøvende organ - Raadet - vil miste herredømmet over de saker som foreligger, og bli berøvet muligheten av at kunne opfylde sin store opgave som fredens beskytter.

Der er ikke noget, som sterkere har understreket Folkeforbundets og raadets betydning end den ting at tre stormagter har sendt sine utenriksministre til Raadets og delegertforsamlingens møter. Men det er ikke uvæsentlig at huske paa, at de kommer til Genf ikke bare fordi de er utenriksministre, ikke engang hovedsagelig av den grund, men ogsaa, fordi de er medlemmer av Raadet og har
 95 pligter mot Folkeforbundet.

Et av de bedste principer som pakten indeholder, er bestemmelsen om at en stat er repræsenteret i raadet som medlem naar spørsmåal som interesserer den er oppe til behandling. Alle de ikke-permanente medlemmer av raadet har hat
 100 grund til at se med uro paa de halvt private og hemmelige forhandlinger i Genf. En av de vigtigste opgaver ved disse aarlige møter har været at skape en verdensopinion. En saadan opinion er skapt. La os være varsomme, saa vi ikke faar opinionen til at vende sig mot os selv. Jeg tror ikke at de fremragende medlemmer av raadet fuldt ut har forstaat det indtryk, som denne
 105 hemmelighetsfulde fremgangsmaate har vakt. Jeg tar mig den frihet at nævne en liten ting, som kan ha sin betydning i denne forbindelse, noget, som vi aapent har talt om i mit land, naar vort parlament har debattert Folkeforbundets

110 arbeide. Det er det sterke diplomatiske element i Genf. Av 120 delegerte i 1924
var 48 aktive diplomater, i 1925 50 og i 1926 54 av 124. Det element som de
aktive politikere og statsmænd danner, har ikke været saa sterkt som i de første
delegertforsamlinger. Saa nødvendig det end er at ha et sterkt diplomatisk
element, saa kan der nok gjøre sig gjældende en følelse av, at de traditioner, som
115 knytter sig til den diplomatiske løpebane, ikke har tendens i retning av offentlige
og aapne forhandlinger. Selv i Raadet er det diplomatiske element meget sterkt.

Det er naturligvis vanskelig for oversjøiske land at sende sine ledende statsmænd
til Genf fire ganger om aaret. Men det synes, som om Brasilien gav et eksempel
til efterfølgelse da den brasilianske regjering i sin tid opnævnte en av landets
120 fremtrædende mænd til særlig repræsentant i Genf. Andre lande har sendt aktive
diplomater til Raadet. Vi vil selvsagt ikke frakjende dem de fortjenstfulle
egenskaper, de har, men vi har en følelse av, at Raadets forhandlinger vilde faa
større vekt i politisk henseende, hvis dets medlemmer ikke var altfor sterkt
knyttet til de diplomatiske centrer hos stormagterne.

125 Naar jeg har dristet mig til at fremkomme med disse kritiske bemerkninger, vil
jeg samtidig nævne et eksempel paa, hvad der kan opnaaes av Raadet under fuld
offentlighed. Et av de vanskeligste spørmaal, som Raadet løste iaar, var Saar-
problemet.

130 Det blev paa en meget vellykket maate behandlet offentlig, og takket være den
klokskap og det maatehold, som blev vist av herrerne Briand og Stresemann og
alle de andre raadsmedlemmer, lykkedes det at opnaa et resultat, som ikke alene
tjente Raadet til ære, men som ogsaa var begyndelsen til en ny tradition i
135 verdenspolitiken. Jeg tror at vi alle var stolte av vort Raad den dag. Dengang gav
Raadet et godt eksempel. Nu gjælder det at det følger det.

Vi tror paa Raadet og paa det arbeide det utfører, og et forslag om at indskrænke
antallet av raadsmøtet vilde ikke bli mottatt med nogenslags begeistring.

140 Adskillige av de delegerte har nævnt politiske spørmaal, som Raadet har latt
ligge. Nogen av os har følelsen av at denne uvirksomhet har en viss forbindelse
med bestemmelserne i paktens artikkel 16. Persiens høit ærede førstedelegerte har
fremhævet den betydning, som denne artikkel har for hans land, og jeg tror, at
145 det vilde være av stor interesse at faa en uttalelse fra Raadet angaaende dette
punkt. Der er enkelte spørmaal, som muligens vil komme op i forbindelse med

indstillingen fra fjerde komité. Der er utnævnt nye undergeneralsekretærer. Jeg vil ikke fremkomme med nogenslags kritik av personer, men jeg vilde sette pris
150 paa en uttalelse fra Raadet, om det er fastslaat som princip, at hver stormagt skal faa en slik stilling, og at ingen person fra andre lande skal faa overta dette viktige hverv.

I en artikel i Le Journal de Genève forleden dag stod der en bemerkning om, at
155 debatten om aarsberetningen efterhvert syntes at utvikle sig til en utveksling av banale komplimenter. Jeg er sikker paa at debatten iaar ikke vil falde ind under denne betegnelse; men der er allikevel en ting som bidrager til at mindske interessen for debatten. Det er den omstændighet at vi stiller spørsmål, men ikke faar svar.

160 Vi debatterer Raadets arbeide, men Raadet forholder sig taust. Vi roper ut i det tomme rum. De ledende medlemmer holder sig paa avstand og indtar en holdning, som er temmelig nedslaaende for dem, som kommer her, velvillig stemt og ivrig efter at arbeide med den største tro og tillid til de ledende
165 statsmænds fremsyn og vidsyn. Vi ber dem ærbødig om at svare paa vore spørsmål, om at sprede lys i det mørke, som omgir os, om at gi os haab eller advare os, uttale de ord, som vi alle venter paa.

Efter den opfatning som gjør sig gjældende i mit land, er det av betydning at
170 styrke indflydelsen fra delegeretforsamlingen som Folkeforbundets øverste organ. Hvis de forskjellige problemer ikke bare blev reist, men ogsaa tat op til aapen debat, vilde dette sikkerlig bidrage til at fremhæve delegeretforsamlingens betydning. For at præcisere forsamlingens indflydelse har den norske regjering arbeidet for forholdstalsvalg. Av samme grund motsatte den norske regjering sig
175 ifjor forslaget om gjenvælgelighet, og den er fremdeles av den opfatning, at gjenvalg ikke er ønskelig, selv naar det gjælder stater og personer, som vi beundrer og hvis fortjenester av Folkeforbundet vi yder al mulig anerkjendelse.

I det memorandum som den norske regjering har fremlagt, blev det uttalt at slik
180 som forholdene nu var, grep mere eller mindre bindende underhaandsavtaler ind i forberedelserne til valgene og var av avgjørende betydning for valget. Denne fremgangsmaate er hverken ønskelig eller betryggende og er heller ikke forbundet værdig. Det vilde være bra om der ikke var grund til at nævne slike foreteelser, naar der er tale om valgene, og næste aar burde Raadet eller
185 Sekretariatet aapent fremsætte forslag om formænd og viceformænd i

komiteerne og la forslagene cirkulere. Nu synes der at gjøre sig gjældende en viss forvirring. Der sendes rundt anonyme lister, og mange delegerte er mere eller mindre i vildrede. En eller anden bak forhænget foretar valget. Selv om vi
190 allesammen tror, at denne ubenævnte er overordentlig skjønnsom, saa maa det indrømmes, at princippet i sig selv ikke er godt. Min regjering har git os instruks om at arbeide for fuldt konstitutionelle metoder saavel i Raadet som i Forsamlingen.

195 Der er mange delegerte som har lykønsket Raadet og Sekretariatet, og som synes forbauset over det arbeide, som er utført.

Jeg er ikke forbauset. Vi stiler høit. Vi venter meget av sekretariatet og Raadet, og naar vi takker dem for det de har utført - i mange tilfælder paa en
200 beundringsværdig maate - vil vi samtidig be dem utrette endda mere og opfylde de forventninger, som hele verden nærer, paa en slik maate, at ingen stormagt kan bli staaende utenfor Folkeforbundet.

205

Kilde

C. J. Hambro: Taler. Gyldendal, Oslo 1931, s. 55-65

URI

210 <https://www.virksommeord.no/tale/folkeforbundets-maal>

215

220